Sisäministeriö
Inrikesministeriet

Lausunto

10.11.2020

Eduskunnan hallintovaliokunta

Asia: HE 141/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että kansalliseen lainsäädäntöön tehtäisiin eurooppalaisesta raja- ja merivartiostosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2019/1896 (*raja- ja merivartiostoasetus*) edellyttämät täydentävät säännökset. Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rajavartiolakia, henkilötietojen käsittelystä Rajavartiolaitoksessa annettua lakia, meripelastuslakia, poliisilakia, ampuma-aselakia, henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa annettua lakia, ulkomaalaislakia ja henkilötietojen käsittelystä maahanmuuttohallinnossa annettua lakia.

***Sisäministeriön kansallisen turvallisuuden yksikkö toteaa kunnioittavasti lausuntonaan alla esille tulevista hallituksen esityksessä ehdotetuista säännöksistä ja perusteluista seuraavaa**:*

Hallituksen esityksen mukaan rajavartiolain 15 b §:ssä, joka koskee eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon ja Euroopan raja- ja merivartioviraston toimintaan osallistumista, säädettäisiin päätöksenteosta sisäasiainhallinnon viranomaisten vuosittaisesta osallistumisesta eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon toimintaan. Ehdotetun rajavartiolain 15 b §:n 1 momentin mukaan sisäministeriö päättäisi vuosittaisesta osallistumisesta eurooppalaisen raja- ja merivartioston pysyvän joukon toimintaan. Pykälän perusteluissa on kuvattu ns. jäsenmaavelvoitteen toteuttamiseen (kansallisen kiintiön jakaminen) liittyviä käsittelyitä ja päätöksentekomekanismia. Keskeistä on, että asia käsitellään sisäasiainhallinnossa konsernitason resurssikysymyksenä tulosohjausmenettelyjen puitteissa ja yhteydessä kehys- ja talousarvioprosessiin. Asia valmisteltaisiin yhteistyössä ja ratkaistaisiin normaalissa päätöksentekomenettelyssä sisäministeriössä. Sisäministeriö toimivaltaisena päätöksentekijä voi ottaa huomioon asiaan liittyvät näkökulmat parhaiten hallinnonalallaan. Ehdotetun 15 b §:n 2 momentin mukaan Rajavartiolaitos koordinoisi Euroopan yhdennetyn rajaturvallisuuden toimeenpanon Suomessa ja Suomen osallistumisen Euroopan raja- ja merivartioviraston toimintaan. Esitys on kannatettava.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan tarkistettavaksi poliisilain 9 luvun 9 i §:n 1 momentin 1 kohtaa niin, että Poliisihallitus päättää poliisimiesten asettamisesta Euroopan raja- ja merivartioston pysyvään joukkoon *raja- ja* meri*vartiostoasetuksen* 2 artiklan 16 kohdassa tarkoitetuksi operatiiviseksi henkilöstöksi ja Euroopan raja- ja merivartioviraston muuhun toimintaan. Pykälän uuden 2 momentin mukaan suojelupoliisi kuitenkin päättäisi suojelupoliisin poliisimiesten asettamisesta 1 momentin 1 kohdan mukaisesti Euroopan raja-

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171 | kirjaamo@intermin.fi | www.intermin.fi

ja merivartioston pysyvään joukkoon ja Euroopan raja- ja merivartioviraston muuhun toimintaan. Ehdotus on kannatettava ja hallituksen esityksessä on otettu huomioon sekä perusteluissa että säännösehdotuksessa suojelupoliisin muuttunut hallinnollinen asema. Päätöksenteossa toimivaltainen taho työnantajana olisi suojelupoliisi Poliisihallituksen sijasta. Poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 1 §:n mukaan sisäministeriön alainen Poliisihallitus toimii muiden poliisiyksiköiden kuin suojelupoliisin osalta poliisin ylijohtona ja suojelupoliisi on sisäministeriön alainen valtakunnallinen yksikkö. Poliisin hallinnosta annetun lain muutos (laki 860/2015), joka uudisti suojelupoliisin osalta johtosuhteet, tuli voimaan 1.1.2016

Ehdotetun poliisilain 9 luvun 9 i §:n 5 momentin sääntely on myös asianmukainen suojelupoliisin osalta. Ehdotuksen mukaan pysyvään joukkoon asetetun poliisimiehen suorittaessa raja- ja merivartiostoasetuksessa tarkoitettua tehtävää raja- ja merivartioviraston pysyvän joukon operatiivisessa henkilöstössä hänen toimivaltuuksiinsa sovelletaan raja- ja merivartiostoasetusta. Poliisimiehen toimivaltuudet voimakeinojen käytössä eivät kuitenkaan voisi ylittää niitä toimivaltuuksia, joihin hän olisi oikeutettu Suomessa toteutettavassa poliisimiehen virkatehtävässä. Raja- ja merivartiostoasetuksen mukaisiin tehtäviin osallistuvaan poliisimieheen sovelletaan tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävässä annettua lakia.

Raja- ja merivartiostoasetus on EU:n säädös, joka on jäsenvaltioita velvoittava. Kansallisen turvallisuuden yksikkö pitää hyvänä, että hallituksen esityksen perusteluissa on mainittu Euroopan Unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 2 kohta, jonka mukaan erityisesti kansallinen turvallisuus säilyy yksinomaan kunkin jäsenvaltion vastuulla. Käytännössä EU:lla on toimialansa asioiden kautta vaikuttavuutta jäsenvaltion kansallisen turvallisuuden kysymyksiin.

Hallituksen esityksen mukaan Suomi ei tule käyttämään kaikilta osin asetuksen kansallista liikkumavaraa kuten esimerkiksi sallimaan voimankäyttöä alueellaan ilman suomalaisten rajavartijoiden tai poliisin läsnäoloa tai antamaan ryhmien jäsenille lupaa käyttää kansallisia tietokantoja. Tietojen vaihtoa edellyttävistä asioista on säädetty erikseen.

Sisäasiainhallinnon viranomaisten resursoinnissa tulee tarvittaessa jatkossa ottaa huomioon jäsenmaavelvoitteen aiheuttamat tarpeet.

Hallitusneuvos Johanna Hakala

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 10.11.2020 klo 11:21. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Tiedoksi

sisäministeri Ohisalo
valtiosihteeri Parviainen
kansliapäällikkö Pimiä
erityisavustaja Kerman
erityisavustaja Laaksonen
erityisavustaja Sivonen
erityisavustaja Hulkkonen
johdon sihteerit Söderman, Landström, Alvesalo
assistentti Pohjannoro
oikeus@intermin.fi
kansallisen turvallisuuden yksikön johtaja Knape